

GÖKHAN ÖZCAN İLE HAYATTAN EDEBİYATA...

Selçuk Azmanoğlu

- **1965 yılında İnegöl'de doğdunuz. Çocukluğunuzun önemli bir kısmını Bursa'da geçirdiniz. Neler okudunuz, okuma maceranız nasıl başladı? Bu okumalarda İnegöl ve Bursa'da yaşamının etkisi oldu mu?**

Çocukluğumda İnegöl bugün olduğunun aksine sakin, geniş caddeleri olan farklı yerlerden gelen muhacirlerin ortak bir yaşama kültürü oluşturduğu zenginlikleri olan bir kasabaydı. Birkaç ana cadde dışında asfaltlı yol yoktu, caddelerden at ve öküz arabaları geçirdi. Araç sayısı bugünküne göre çok azdı, ulaşım aracı olarak daha ziyade “velespit” diye anılan bisikletler kullanılırdı. Üç yaşıma kadar İnegöl'deydik, sonra babamın Bursa'ya tayini çıktı, Bursa'ya taşındık, hafızamdaki ilk görüntü o taşınma gününe aittir, İnegöl'deki evimizin boş hâli... Bursa'da İncirli semtinde, Emir Sultan Mezarlığı'na sınır bir muhitte farklı kiralık evlerde oturduk, aynı mahallenin içindeydi bütün bu evler. Emir Sultan Mezarlığı'nda oynayarak geçti çocukluğum, servilerin altında... Arada bir cemaat gelir, cenaze defnederdi. Onlar gidince oyuna devam ederdik. Mezarlar arasında Battal Gazi, Kara Murat, daha da garibi Amerikan kovboyları olurduk. Aynı dönemde yazlık sinemalara merak sardım bir şekilde, ilkokula bile başlamamıştım daha. Eve yakın Sefa Sineması diye bir sinema var o yıllarda, yol üstünde tarihî bir hamam, önünde de ulu bir çınar ağacı var, o çınar ağacına asıyorlardı gelen filmlerin afişlerini. Gözüm hep o afişlerdeydi. Evde büyük bir baskı oluşturuyor, her yeni filme gitmek için ailemi ikna etmeye çalışıyordum. O sinemaları bilenler bilir, aile sinemalarıydı onlar, maaile gidilirdi. Klasik oturma düzeninin yanı sıra aileler için masa ve sandalyelerden oluşan bazı özel kısımları olurdu yazlık sinemaların. Çok film seyrettik ailece, daha çok benim ısrarlarımla...

Yazlık sinemada film izlemenin keyfi başkaydı. Artık kalmadı, nostaljik bir anı olarak hafızalarda kaldı pek çok şey gibi.

Yıldızların altında film izlemek başka bir şeydi, keşke olsa da yine gitsem diyorum bazen. Ben böyle sinemalara gidip gelirken ilkokul çağı geldi, evimizin yakınındaki bir okula kaydım yapıldı. O sıra babaları Almanya'da çalışan gurbetçi ailelerin evlerinde tek tük televizyonlar görölmeye başlandı. Akşam saatlerinde "İstiklâl Marşı" ile başlayıp gece yarısından önce yine "İstiklâl Marşı" ile yayını sona eren siyah beyaz TRT yılları... Haber öncesi ve sonrası sadece birer program var, nadiren de dizi ya da film... Ben hemen girdim tabii televizyon işlerine, bir komşumuzun evinde Almanya'dan gelmiş *Nordmende* bir televizyon vardı, her akşam onlara misafir oluyordum. Sadece ben değildim elbette, "telesafir" laflarının çıktığı dönem, birçok misafir geliyor televizyon izlemeye...

Şimdi yayın organlarını ceplerinde taşıyan genç okurlarımız için şaşırtıcı olabilir ama eskiden sırf televizyon izlemek için misafiriğe gidenler için "telesafir" dendir. Halit Kıvanç'ın Telesafir: Bizde TV Böyle Başladı adında bir anı kitabı da var.

Evet, diğer misafirler değişiyor ama ben hep sabitim. Televizyon kapanıyordu, ben de eve dönüyordum. Sonra başka bir komşumuz da televizyon aldı, orası تنها oluyor diye yönümü hemen o tarafa çevirdim. O ailenin çocuğu olmamış, onların da hoşuna gidiyordu gelip gitmem. Ama bir sıkıntı vardı, evleri mezarlığın hemen kıyısında, kapıdan çıktın mı mermer taşlar ve üstlerinde "hüve'l baki" yazıları karşılıyordu seni. Evlerine otuz kırk taş basamaklı bir merdivenle çıkılıyor, o da mezarlığın kıyısında hemen. Korkuyordum ama o kadar büyük bir merakım vardı ki televizyona, bu durdurmuştu beni. Merdivenin başında derin bir nefes alıyordum ve fırlıyordum, âdeta bir nefeste komşunun kapısında idim. Telaşlı kapı çalışımdan muhtemelen anlıyorlardı benim geldiğimi. Sonuçta her akşam yaşanan bir şey bu... Bir süre de bu şekilde onların "telesafiri" oldum, benim kahrımı çektiler. Sonra bizimkiler yahu bu çocuk gece vakti mezarlıktan geçiyor, bir şeyler karışacak buna diye endişeye kapılarak teyze oğlumun yeni açtığı mağazadan çok taksitle bir televizyon aldılar mecburen. İlkokuldaydım artık, televizyon yayını bitiyor ben dersin başına oturuyordum. Okulda bir aksama olmadığı için ses çıkarmıyordu bizimkiler... O sıra Amerikan taşrasında geçen bir dizi vardı, yoksul bir aile, evin oğlu yazar olmak istiyor, durmadan bir şeyler karalıyor, dizinin anlatıcısı da o, onun yazdıklarını okumasıyla başlıyor her bölüm...

Ben bu diziye yetişemedim ama sizi etkilemiş galiba.

Yazarlıkla ilgili ilk düşünceler o diziyile düşmüş olabilir aklıma. Okumaya ise hep merakım vardı, çocukluğum boyunca... Evde nereden geldiğini bilmediğim Almanca bir *Lassie* kitabı vardı, çok güzel resimler vardı içinde, birinci sınıf baskı... Ancak henüz okula gitmediğim için okuyamıyordum onu. O kitabı yüzlerce kere eviriyor çeviriyor, tek kelime anlamadan resimlerine bakıyor, muhtemel ki resimleri zihnimde birbirine bağlayarak bir hikâyeye ulaşmaya çalışıyordum. Okumaya başlayınca okulun kütüphanesine dadanmam çok sürmedi. Ne bulursam okuyordum, ünite dergileri, tatil kitapları, gazete tefri-

kaları, *Ülkü Takvimi*... Yolumuzun üstünde bir gazete bayisi var, oradan çocuk dergileri almaya başladım bir süre sonra. Bütün harçlığımı yatırıyordum bunlara. *Seksek* diye bir dergi çıkıyordu haftalık, fotoroman ve çizgi roman bölümleri vardı. Komşunun oğlunun çizgi romanlarını yutuyordum. Eflatun Cem Güneyler ve tabii Kemalettin Tuğcu serileri... Elime ne geçerse işte, eski gazeteler, ablalarımın aldığı dergiler, *Hayat Mecmuası*, *Ses Mecmuası*, başka çocuk dergileri, alakasız şeyler... Sonra Jules Verne, Mark Twain, Rudyard Kipling, Daniel Defoe, klasiklerden erişebildiklerim... Bugünkü gibi değil, ulaşılabilir kitap sayısı çok azdı o zaman. Bursa gibi büyük bir şehir için bile böyleydi bu.

Kitabevi var mıydı?

Tek tük kitabevi vardı, onda da kırtasiye kitap bir arada ve çeşit çok sınırlı. Mecburen bulabildiklerinle idare ediyordun. Radyo Tiyatrosu çok dinleniyordu yine o yıllarda. Orada da bazı çocuk klasikleri piyes olarak yayınlanıyordu. Enid Blyton serileri vardı mesela, *Afacan Beşler* gibi... Merakla bekliyordum. Daha sonra, ortaokul ve lise yıllarında özellikle İnegöl'deki Halk Kütüphanesinden epeyce faydalandığımı söyleyebilirim. Reşat Nuri, Memduh Şevket, Hüseyin Rahmi gibi Cumhuriyet Dönemi yazarlarının kitaplarıyla geçirdim o dönemi de. Zihnimde okuduklarımın uyandırdığı nice hikâyelerle geldi geçti yıllar...

1982 yılında Ankara'ya geldiniz. 1987'de Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümünden mezun oldunuz. Bu okulun okumanıza, yazmanıza etkileri nasıl oldu?

Evet, Ankara'ya gelişim büyük bir yenilikti benim için. Ankara'ya ilk kez 1982 yılının muhtemelen ağustos ayında, üniversiteye kayıt için geldim. Bursa'dan farklı bir şehir, daha gri, daha kravatlı, belki biraz daha düzenli... Ankara'da ilk gittiğim yer kazandığım üniversite olmadı tabii, o yıllarda *Mavera* Ankara'da çıkıyordu. İnegöl'de birkaç arkadaş her sayısını merakla bekliyorduk *Mavera*'nın, daha çok da Afganistan dosyalarını... Bir de Cahit Zarifoğlu'nun beni çeken özel bir tarafı vardı, tam olarak ne olduğunu bilmiyordum, özellikle gözüklerinin üstünden baktığı o meşhur fotoğraf çok etkileyici geliyordu bana. Tabii hemen *Mavera*'nın bürosunu buldum, Kızılay'ın arka sokaklarında, Selanik'teydi sanıyorum. Cahit Ağabey biraz önce çıktı dediler, Alaeddin Özdenören oradaydı sadece, birkaç da genç benim gibi... Ne için Ankara'ya geldiğimi sordu, anlattım. Beraber üzüm, peynir, ekme falan yedik, sonra çıkıp kayıt için Emek'teki okuluma gittim, kaydın ardından da Hacı Bayram'a...

Ankara'ya alışabildiniz mi?

Ankara'ya alışmam zaman aldı biraz, ilk yıl yurttta kaldım. 12 Eylül'ün üstünden sadece iki yıl geçmiş, herkes kendi kabuğuna çekilmiş ama ortam gergin... Okulda farklı görüşlerden öğrenciler var, kaldığım yurt da kalabalık bir yurt, tartışmalar hatta kavgalar çıkıyor ikide bir her iki tarafta da... Kısa zamanda kafamın barıştığı insanlarla bir grup oluşturduk, öğle aralarında namaza falan gidiyorduk birlikte. YÖK yeni kurulmuş daha, çok sayıda hoca uzaklaştı-

rılmış, bir sürü saçmalık dönüyor, olağanüstü hâl var. Başörtülü kızları okula almıyorlar. İlahiyat fakültesinde kızlar her gün eylem yapıyordu, ziyaretlerine gidip onlara destek oluyorduk biz de. Okulda pek kimsenin umurunda değildi, sınavlar kötü geçiyordu doğal olarak. Çok bocaladım ilk yıl... Alıştım sonra yavaş yavaş. Birinci yılın sonunda arkadaşlarla ev tutmaya karar verdik, Gelelin gidenin çok olduğu, sabahlara kadar dinî, siyasi pek çok şeyin tartışıldığı uykusuz zamanlar... Yıllarca devam etti bu öğrenci evi muhabbetleri... Okulun son yılı, aslında uzatmalı yılı, bir gazete çıkıyormuş bizim cenahta dediler, Ankara merkezliymiş, Rüzgârlı Sokak'ta da bürosu varmış. Eski Zaman Gazetesi, Fetücülerin eline geçmeden önceki hâli... Gazetecilik öğrencisiyiz ya, sekiz on arkadaş toplanıp gittik. O gün o gazete ziyaretiyle yeni bir dönem başladı benim hayatımda. Gazetenin yazı işleri müdürü Adnan Tekşen bizi odasında kabul etti, konuşulurken gazeteye sinema ve televizyon bölümü için birini aradıklarını söyledi Adnan ağabey, ben deneyebileceğimi söyledim. Beni yayın danışmanını Nabi Avcı'nın odasına gönderdi. Böylece Nabi ağabeyle tanıştım, ismini biliyordum, Anadolu Üniversitesi Sinema TV Enstitüsünde ders verdiğinden de haberdardım, oraya kayıt yaptırmak istemişim ama olmamıştı. Nabi ağabey örnek bir yazı getirmemi istedi.



Yazmaya böyle mi başladınız?

Ufak tefek denemelerim olmuştu ama özel şeyler değildi. Nabi ağabey yazı getirmemi istediğinde önce ne yapacağımı bilemedim. Ertesi gün de memlekete gitmem gerekiyordu, bir süre de kalacaktım üstelik. İnegöl'e döndüm,

Eniştemden daktilosunu ödün aldım. Üniversitede daktilografi dersi almış-tık, daktilo kullanmayı biliyordum. Evin ortasına portatif masayı kurdum, daktiloyu üstüne koydum, bir tomar da kâğıt buldum. Aynı filmlerdeki gibi taktığım kâğıda üç beş satır bir şeyler karalıyor, sonra beğenmeyip çıkarıyor yumaklayıp yere atıyordum. Bir süre sonra etrafım bu yazı atıklarıyla doldu ama yazı bir türlü istediğim gibi olmuyordu. O günlerde Silvester Stallone'un başrolünde oynadığı *Rambo* filmi gösterimdeydi ve çok popülerdi. Ben de si-nemada izlemiştim. O filmden yola çıkarak bir sayfayı biraz aşan bir metin çıkardım sonunda ortaya. Ankara'ya dönünce Nabi ağabeye götürdüm, oku-du, "*Tamam.*" dedi, beni kültür-sanat editörü Kemal Karabulut ile tanıştırdı. Böylece okul çıkışı gazeteye gidip gelmeye başladım. Yayınlanan ilk yazım da o *Rambo* yazısı oldu. Benim gibi yazmaya çizmeye, edebiyata şiire, kültüre sa-nata meraklı birçok genç isim gazeteye gidip geliyordu. Bir okul oldu bize gaze-te... Nabi ağabeyin himayesinde bir gazete bürosunda görülebilecek şeylerin ötesine geçtik. Bugün hâlen yakın çevremde olan birçok arkadaşım, Hakan ile, Mustafa Şahin'le ve birçok kadim dostumla o dönemde tanıştım. Hepimiz coşkuyla bir şeyler yazıp çiziyor, üstelik bunu bir gazetede yayınlatabiliyor-duk, gazetenin genç kalemlere ayırdığı edebiyat sayfaları vardı. Ama ne yazık ki bu macera 11 ay kadar sürdü, sonra Fetöcüler 15 Temmuz'dan çok önce, ilk darbeyi bize yaptılar ve gazetemizi işgal ettiler. Hevesimiz kursağımızda kal-mıştı, yazıp çizmek istiyorduk ama yayınlayacak bir yerimiz yoktu artık.

Sakarya Çay Ocağı zamanları mı?

Sakarya Çay Ocağı günleri o zaman başladı. Sokakta kalmıştık âdeta, Sakarya Çay Ocağı'na çöktük, parası olan çayları ödüyordu. Öğle saatlerinden başlayıp hava karardıktan sonra çay ocağı kapanıncaya kadar bitmeyen sohbetler olu-yordu, şiir, öykü, müzik, futbol, siyaset, daha bir sürü şey... Herkes yazdıkları-nı getiriyordu, orada okunuyordu. Bir dergi çıkarma fikri oluştu yavaş yavaş... Çubuk'tan başını Köfteci Mehmet Bodur'un çektiği başka bir grupla tanıştık, onlar da dergi çıkarma arayışındaydı, projeleri birleştirdik ve bunun sonucun-da *Albatros* çıktı.

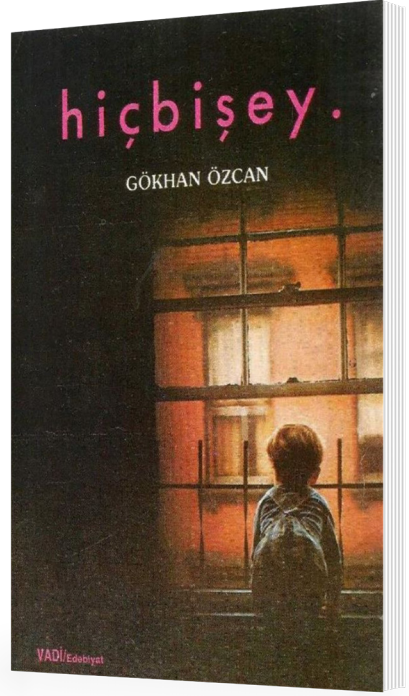
İlk hikâyeniz "Ressamın İgeçirmeleri" Albatros'ta yayımlandı (1989). "Ressa-mın İgeçirmeleri" hayatınızda neleri değiştirdi?

Gazeteden ayrılmak zorunda kaldıktan sonra herkes gibi ben de aynı aşkla ya-zıp çizmeye devam ettim. "Ressamın İgeçirmeleri" ve "Hiçbişey" öykülerini o dönemde yazmıştım. Başka tarzda birkaç öykü daha vardı ama sonra onların tam olarak beni yansıtmadığına karar verdim. Bir oturuşta sayfalarca yazı-yordum, alıktan çıkmış gibi... Öyküler birikmeye başladı. Yanlış hatırlamı-yorsam *Albatros*'ta beş ya da altı öyküm yayımlandı. Son sayılar çıkarken ben askere gittim. Döndüğümde *Albatros*, aslında başta da kararlaştırıldığı üzere yayınına son vermişti. Ama Sakarya Çay Ocağı'ndaki canlı ortam sürüyordu. Ercan Şen ile orada tanıştım, bir yayınevi kuracağını ve benim öykülerimi de basmak istediğini söyledi. Öyküleri derledik topladık, Vadi Yayınevi kuruldu,

ikinci kitabı olarak *Hiçbişey* çıktı. Kitap çıktığında ben işsizdim, İnegöl'de takılıyordum. Birçok arkadaşım, yine Vadi bünyesinde çıkan *Tezkire* dergisinin arka kapağında kitabımı selamlayan ve sanıyorum Ahmet Çiğdem'in öncülük ettiği bir ortak metin yayınladı. Kitap bin adet basılmıştı, o zamanın şartları içinde ilgi gördüğünü söyleyebilirim. O yıl Türkiye Yazarlar Birliğinin öykü ödülünü de aldım. Bu iyi bir başlangıçtı ve arkası geldi. Aynı hızla öyküler yazmadım belki ama yazmaya aralıksız devam ettim. Dergilerde çalıştık, başka birtakım işlerin içinde olduk falan ama yazmayı bırakmadık bir daha. 1994'te *Yeni Şafak* kuruldu, kurucu kadro içinde ben de vardım ve gazetenin ilk nüshasıyla birlikte köşe yazarlığım, diğer bir deyişle denemeciliğim başlamış oldu, hâlen de devam ediyor. Otuz yılı aşkın bir zaman oldu. 2000 yılında, 28 Şubat'ın karanlık günleri sürerken Hakan'la bu zorbalığa ve sinmişliğe bir isyan olarak çıkardığımız *Gerçek Hayat* için verdiğim ara dışında *Yeni Şafak*'ta sürekli yazdım. Böyle olunca doğal olarak denemeci tarafım, öykücü tarafıma baskın hâle geldi. Ama ben kendimi öykücü olarak görmekten vazgeçmedim. *Hiçbişey*'den tam yirmi yıl sonra ikinci öykü kitabım *Serçe Parmığı* çıktı, ömrüm yeterse en az bir tane daha öykü kitabı çıkarmak istiyorum. Belki çok uzun olmayan bir zaman sonra...

***Hiçbişey*'in kapağında pencereden dışarıya bakan bir çocuk var. O çocuk Gökhan Özcan mı?**

Vadi yayın hayatına çıkacağı sıra *Hiçbişey*'i yayına hazırlarken benim eski fotoğraf dergilerimden birinde rastlamıştım o fotoğrafa. Maalesef çeken sanatçının ismini hatırlayamıyorum. Görür görmez bir kitap kapağı olarak düşündüm hemen. *Hiçbişey*'e çok uyan bir yanı var gibi gelmişti. Hâlen de çok severim o fotoğrafı... İçeriden dışarıya bakan bir çocuk... Muhtemelen safça, çocuksu bir merakla, renklerini yitirmemiş bir dünyaya bakıyor. Hiç kimse çocuk kalmıyor tabii, büyüyor insanlar, çocuklar yetişkin oluyor, bazı renkler canlılığını yitiriyor, bazı yerleri gölgeleniyor dünyanın. Çocuk saflığı çocuklukta kalıyor ama ağızdaki tadı hiç unutulmuyor. O çocuk sadece benden değil; muhtemelen çocukluğunun o saflığını özleyen herkesten bir şeyler taşıyor. Dünyanın renkleri belki hep aynı ama ancak bir çocuk o renkleri bu kadar canlı görebilir değil mi?



Görür ve ciddiyetle yaşar o renkleri... Dergilerin hayatımızdaki yeri ve önemini sormak isterim...

Ben fidelik gibi görüyorum dergileri... Yazıya başlangıç için değil belki ama yazılanları insan içine çıkarmak için çare oldu dergiler hep. O cesareti kazandıığımız yer... Benim için, benim gibi birçokları için beraber yürünen, beraber yürürken birbirinden gören, öğrenen, kalbi ve zihni anlamda eriştiklerinin bazen yankısını, bazen sağlamasını alabildiğin bir yer... Ben işin okur tarafında da bulundum. İnegöl'deki ilk gençlik yıllarımda, daha önce de sözünü ettiğim gibi *Mavera'nın* çıkışını bekledik her ay... Kapak tasarımları, iç sayfa düzenleri, arka sayfalardaki reklamlar bile bugün hafızamda canlı hâlâ... Sonra diğer tarafa geçtik, dergileri çıkarana olduk. Bu bir sevda işi... Biraz da gençlikle beraber gidiyor sanki, yaşlar ilerlese de dergicilik genç bir iş... Delikanlıca yapılan bir iş, kanın deli aktığı yerden yapılan bir iş... İşin gerçeği aklının engellerinde takılı kalmış kişilere göre değil, akıllıca değil çünkü. Elde avuçta olanı yatırıyorsun, âdeta bütün hayatını, bütün hissiyatını koyuyorsun, sonunda da senin gibi tutkulu birkaç bin kişi, evet sadece birkaç bin kişi, -bazen o kadar bile değil hatta- alıyor dergini. Ama o birkaç bin kişi için hayatın en unutulmaz şeyleri arasına da giriyor ortaya çıkan eserler. Buna değer mi? Değer ki hâlen dergiler çıkıyor, aynı fedakârlıklarla, aynı adanmışlıklarla... Şairler, öykücüler, denemeciler pişiyor o kazanda. Önce dergilerde alınıyor boy ölçüsü yazmaya yeltenenlerin. Oradan geçemeyen kitap aşamasına gelemiyor pek. İşin tabiatı gereği zaman zaman birlikte hareket etmenin getirdiği ufak tefek sıkıntılar da olabiliyor. Sıra dışı ama potansiyeli yüksek genç kalemlerin masum ve samimi yönlendirmelerle belli bir kalıba, belli ortalamaya, belli bir vasata razı edilmesi gibi sonuçlar da doğabiliyor. Bunların aşılması lazım kuşku yok ki, belki yazının imtihanlarından biri de bu... Dergiler olmadan olmuyor, belki kendi dilini inşa etme hassasiyetini kaybetmeden yönelmeli dergilere genç kalemler...

Uzun yıllardır Ankara'da yaşıyor, Ankara'da yazıyorsunuz. Ankara'yı edebiyata ilham veren bir şehir olarak görmeyenler var. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

Evet, sık karşılaşıyorum bu konuyla. Ankara'da yaşadığımı öğrenince şaşırın insanlar oluyor. Yazmakla yazıya ilişkin kafalarda oluşan imaj farklı farklı şeyler... Romantik bir yazı atmosferi kuruluyor kafalarda, o atmosfer de İstanbul'a Ankara'dan daha fazla yakıştırılıyor. İstanbul gerçekten düşsel bir şehir, nefes kesici bir güzelliği var. Ancak aynı İstanbul sizi kendinize bırakmayan bir şehir aynı zamanda, sizi peşinde sürükleyen bir şehir... Ankara şehir olarak herhangi bir baştan çıkarıcı niteliğe sahip değil... Sizi kendisiyle oyalamıyor, düz, pratik, illüzyona kapılmayacağınız bir şehir... Kendinizle daha rahat baş başa kalabileceğiniz bir şehir... Yazı için daha elverişli bir ortama sahip, dik-katini dağıtacak pek fazla bir şey yok bu şehirde. Bir yerlerde bu benzetmeyi yapmıştım; İstanbul olağanüstü güzellikte bir kadın gibi, ona âşık olursunuz, deli divane olursunuz ama ona kavuşamazsınız. Kollarınız onu sarmaya, ona sarılmaya yetmez. Oysa Ankara çok daha mütevazı bir sevgili gibi, ona pekâlâ

kavuşabilir, evlenip çoluk çocuğa karışabilirsiniz. Benim Ankara'dan bir şikâyetim yok. Özellikle havasını, yaz gecelerini severim. Hayatımın en büyük parçası Ankara'da geçti. Esasen yazıya dönüşen şeylerin insanın iç dünyasından sökün ettiğini düşünürsek, nerede yaşadığınızın çok da önemi kalmaz. Evet, şehirler ilham verebilir insanlara. Ama ilham verecek daha başka şeyler de var. Denizden de ilham alabilirsiniz, denizsizlikten de nihayetinde.

Çocuklar için yazmaya merhum dostumuz Mevlâna İdris'in isteği üzerine başladığınızı hatırlıyoruz, nasıl oldu? Çocuklar için yazmak Gökhan Özcan'a neler kattı?

Evet, Mevlâna İdris bir gün arayıp çocuklar için bir kitap serisi hazırladığını, kitaplardan birini de benim yazmam gerektiğini söyledi. İtiraz etmeme izin vermeden de telefonu kapadı. Daha önce çocuk dergilerinde bir şeyler yazmıştım. Ama doğrusu kitap çıkarmak hiç aklımda olmayan bir şeydi. Düşündükçe ısındım bu fikre. Zaten Mevlâna'ya itiraz da edilemezdi. Çok kendine özgü bir insandı malum, çok özlüyoruz onu. Mekânı cennet olsun. Benim hayatıma böyle özel bir dokunuşu oldu. Emir büyük yerden olunca oturup yazmaya başladım. Baktım ilerliyor, daha bir sıkı tuttum işi. Sonunda *Altmışikiden Tavşan* ortaya çıktı. İlgi de gördü çocuklardan. Mevlâna ile birkaç okula gittim, çocukların kitapla ilişkisini bizzat görme şansım da oldu. Sonra çocuklar için denemeler de yazdım, onlar da kitaplaştı. Mevlâna İdris hayatını koymuştu çocuk edebiyatına. O mesaiyi veremeyeceğimi biliyordum. Kendimce bir tat bırakmaktı belki benim yazdıklarımın amacı. İnsanlara yazının diğer alanlarına göre daha kolay gibi gelebilir çocuklara yazılan metinler; ama hiç öyle değil. Çocukların ruhunu yakalamak zorundasınız, yetişkinler, özellikle de çocukluğunu çok gerilerde bırakmış yetişkinler için bir metni çocukça dilinde yazmak gerçekten hiç kolay değil. Bu yüzden belki de çocuklara yazıldığı söylenen metinlerin pek çoğu didaktik, yetişkince ve üstten bakarak yazılıyor. Çocuklar baktıklarında bu türden ayar tutturamamış kitapların her sayfasında parmak sallayan yetişkin figürleri görüyor olabilir. Bu başarısızlığında çocuklar üstünde hiçbir etkisi olmuyor kanaatimce çocuk kitaplarının. Ben o dili tutturabilmek için özel bir çaba gösterdim. Kitaplarımı okuyan çocuklardan geri dönüşler almaya çalıştım, bu konuda belli bir iç serinliğe ulaştım diyebilirim. Çocukça yazmaya çalışırken ister istemez kendi çocukluğuna, belki daha doğru söyleyişle kendi çocuksuluğuna dönmesi gerekiyor yazan kişinin. Dünyaya bir çocuğun gözleriyle bakabilmek, bir çocuğun berrak ve sonuna kadar özgür zihniyle görebilmek gerekiyor hayatı. Bunun keyfi bambaşka, müthiş bir tecrübe... Çok zevk alarak yazdım çocuklar için yazdıklarımı. Ancak sürekli yazan biriyim ben, bu kadar vakit ayırabildim maalesef... Şimdilerde bir parça zindelik kazanıp kendi öykücülüğüme dönebilmek için çaba gösteriyorum. Yeniden çocuklar için bir şeyler yapabilir miyim, bilmiyorum. Ama çok sevdiğim iki çocuk kitabım var ve bu da az değil...

Belgesellerde görev aldınız. Senaryo ve metin yazarlığı da yaptınız.

Yazıyla ilgili yapılabilecek her türlü işi yaptım sanıyorum ben. Edebiyat ve çocuk edebiyatının dışında radyo ve televizyon için senaryolar, metinler yazdım. Hem belgesel hem kültür programları hem de dramalar için... Reklam ve proje metinleri, siyasi metinler yazdım. Parodiler, skeçler, mizah yazıları yazdım. Az sayıda da olsa sinema ve kitap eleştirileri yazdım. Her türlü medyatik faaliyete uygun, o alanın kendi diline geçerek metinler oluşturdum. Abartısız binlerce sayfa metin demek bu. Birbirinden tamamen farklı dil ve üslup gerektiren metinler bunlar. Bütün bu mesainin birer temrin niteliği taşıdığına, bana belli pratikler kazandırdığına farkındayım. Yazarken rahatlıkla ray değiştirebiliyorum bu sayede. Farklı dünyalar, farklı muhtevalar, farklı muhataplar, hedef kitleler... Yazarken dönüşmek zorundasınız, aksi hâlde hedefinize ulaşamazsınız. Edebiyat çok da ticari tarafı olan, para kazandıran bir iş değil ne yazık ki... Yazı yazabilen insanlar mecburen yazarak geçimlerini sürdürmenin arayışı içinde farklı metin faaliyetlerine yöneliyor. Çok isteyerek olmayabilir bu yönelişler ama işin gerçeği bu. Bu beceriyi göstermek zorundasınız; yapamazsanız yazıdan daha uzak mesailere mecbur kalıyorsunuz. Yazıya dönmek de mümkün olamıyor bazen bu kadar uzaklaşınca. Her yıl çok satanlar listelerinde yerinizi alamıyorsanız, ki bu isimler bir elin parmaklarının sayısını geçmiyor, edebiyat gerçekten karın doyurmuyor. Ancak ben edebiyatla değilse bile yazarak geçimimi sağladım hep. Çok farklı işlerde çalıştım ama hep yazı mesaisi yaptım, bunun dışında bir tecrübe de yaşamadım. Sinema tutkum sebebiyle bu faaliyetler içinde en çok senaryo ve televizyon metinlerinden zevk aldığımı söyleyebilirim. Bunlar da nispeten yazara özgür alanlar veren işler çünkü.

Fotoğraf, sinema ve edebiyat...

Benim içinde kaybolduğum Bermuda Üçgeni bu... Hayatımın üzerine kurulu olduğu sacayağı... Fotoğrafa olan ilgim sinemayla doğrudan ilişkili aslında. Biraz önce değinmiştim, aslında sinema eğitimi almak istiyordum ama o zamanki sınav sisteminde çok kolay olacak bir şey değildi bu. Olmadı da nihayetinde... Ancak içimden bu düşünce gitmedi yıllar boyunca. Şartlar bugünkü gibi değil, yılların sinemacıları bile film çekemiyordu o dönem, büyük kriz vardı o sektörde. Televizyon desenez, sadece tek kanallı TRT var, oraya girmenin de ayrı zorlukları var. Uzun süre bulduğum her filmi seyretmekten öte bir şey yapamadım. Sonra *Albatros*'u çıkardığımız günlerin ardından Özkul Eren, kısa bir zaman önce vefat eden D. Mehmed Doğan'ın senaryosunu yazdığı *Mimar Sinan* projesinde çalışabileceğimi söyledi. Tabii hemen kabul ettim, bu proje sayesinde set tecrübem oldu. Yeşilçam'ın birçok önemli oyuncusuyla tanışma imkânı buldum, özellikle de filmlerden çok aşına olduğumuz bazı karakter oyuncularının, figürasyon sanatçılarının dünyasını tanıma imkânım oldu. Setin ne kadar zorlu bir mesai gerektirdiğini anladım. Yönetmenliğin ne kadar çok yönlü bir iş olduğunu, insan yönetiminden karar mekanizmalarına, gerilimle baş edebilme gücünden, karmaşık süreçlere liderlik edebilme özel-

liğine kadar birçok ekstra kabiliyet gerektiriyordu. Sinema sadece bir sanat değildi, aynı zamanda ekonomi yönetimi, bürokrasi bilgisi, psikoloji ustalığı, gereğinde otoriterlik ve problem çözücülük vardı aynı zamanda işin içinde. Bu ağır bir işti, benim ürkek, çekingen, içine kapalı bireysel dünyam için fazlaydı, beni aştığına karar verdim yönetmenliğin. Zaten ben film yöneteyim diye kapımda yatan kimse de yoktu. İşin yazı kısmına, senaryo ve metinlere yöneldim ben de. Daha sonra da zaman zaman setlere yolum düştü ama daha çok senaryo-metin faaliyetleriyle yetindim. Ancak sinema tutkusu da yakamı bırakmıyordu. Sanıyorum bir ara formül olarak fotoğrafa yöneldim. Fotoğrafa ilgim hep vardı zaten ama bunun sinemadan bağımsız bir ilgi olmadığını biliyordum. Filmler karelerden oluşuyordu. Fotoğraflar da tek karelik filmler gibiydi. Bir fotoğrafla bir hikâye anlatabilirdiniz ve üstelik bunu yaparken yönetmenlerin setlerde yapmak zorunda olduğu hiçbir şeyi yapmak zorunda değildiniz. Bireysel bir işti büyük oranda fotoğraf ama içinde bir parça sinema zevki de vardı. Üniversitede iki dönem fotoğraf dersi almıştım ama o zaman daha dijital teknolojiler devrede değildi, analog çekimler yaptık, karanlık odada film yıkadık, agrandizörlerle baskı yaptık. Güzeldi bunlar, bende analog zevki bıraktılar, şimdi bu zevki yaşamak oldukça zor ve pahalı artık. O zaman da bir bedeli vardı tabii analog çekim yapmanın, öğrencilik hâli, istediğim kadar uğraşamadım bu sebeple o dönemde. Ancak sahaflardan eski fotoğraf dergilerini topluyor, gidebileceğim sergileri kaçırmıyor, dolaştığım yerlerde hayâli kareler çekmeyi ihmal etmiyordum. Dijital makineler çıkıp fotoğraf çekmek bedelsiz hâle gelince ufak ufak başladım çekmeye. O kadar açtım ki her türden fotoğraf çektim. Belli bir türde yoğunlaşan fotoğrafçılara gıpta etmekle birlikte bugün de hâlâ her türden fotoğraf çekiyorum. Sevgili Bahadır İslam ve seninle çıktığımız fotoğraf gezilerinde Orta Anadolu'da, Ege'de, Batı Karadeniz'de, Marmara'da fotoğraf peşinde binlerce kilometre yol yaptık. Sen zaten bu gezileri yaşadın, biliyorsun. Evde binlerce kare fotoğraf var bu karelerden. Zaman zaman geri dönüyorum hepsine, yeni kadrajlar yapıyorum, bir vakitler çok beğendiğim bazı fotoğrafların hiçbir kıymeti olmadığını anlayıp onları siliyorum, bazılarını yeniden düzenliyorum. Zaman içinde bir mesafe aldığımın işareti gibi görüyorum bu çalışmalarını, bakışım değişiyor fotoğraflara doğal olarak, canlı süreçler bunlar... Saatler geçiyor farkında olmuyorum, fotoğrafların içinde dolaşırken... Çok sevdiğim bir iş bu... Ancak fotoğrafın başkalarıyla paylaşımında ciddi sorun var bizim ülkemizde. Şimdi herkes fotoğraf çekiyor ama fotoğraf sanatına neredeyse hiç ilgi yok. Çektiklerinizi yayınlayacak bir zemin bulamıyorsunuz. Dergiler ve kitap kapakları için daha çok stok fotoğraf kullanıyor yayınevleri ve tasarımcılar... Sergi imkânları sınırlı, internet üzerinde yapılan paylaşımlar da popülizmin kurbanı oluyor. Bir ara epeyce fotoğraf dergisi çıkıyordu, onlar da kapandı birer birer... Sosyal medya deseniz başka bir âlem... Yeni paylaşım kültürü eserle esermeyi birbirinden ayırmıyor, böyle bir zevk ortaya çıkmıyor. Alelade fotoğrafları binlerce insan beğeniyor, birinci sınıf fotoğrafçıların harika fotoğraflarına bazen dönüp bakan bulunmuyor. Dolayısıyla kendi kendine sürdürdüğün bir şey

oluyor fotoğraf, bilgisayarında birikip duran binlerce fotoğrafı evirip çevirip kendin seyrediyorsun. Buna rağmen vazgeçilmez bir şey benim için... Bu çağın insanının hayatın doğal seyri içinde aşikâr olan incelikleri, güzellikleri, derinlikleri görme kabiliyetini önemli ölçüde kaybettiğini düşünüyorum. Fotoğraf zamanı durdurma imkânı verdiği için geçip giden, gözden kaybolan şeyleri kalıcı hâle getiriyor. Bir şeylere dikkatli bakma, onlar hakkında düşünme, hikâyeleri bütün detaylarıyla görme ve hayat hakkında yeni buluşlar yapma fırsatı veriyor. Ve hayatın her anının aslında ne kadar kılcal bağlarla birbirine bağlı ve ne kadar muhteşem hikâyelerle dolu olduğunu görme imkânını veriyor insana. Etrafına bakmayan ve hayatı zenginlikleriyle görmeyen insanlar için paha biçilmez fırsatlar bunlar...

Çok uzun zamandır gazete yazıları yazıyorsunuz. Gazetede yazmak sizin için ne ifade ediyor?

Aslında benimki ne kadar gazetede yazmaktır, emin değilim. Çünkü gazetelerde yayınlanan tipik yazılar gibi değil benim yazdıklarım... Genel gündemin dışında, kendi gündeminde ısrar eden, daha minimalist, belki daha duygusal, hayatın yakın planına bakan, hayatın ve insanın hikâyelerine yönelen denemeler... Yargı yazıları değil, ayar yazıları değil, polemik yazıları değil... Gazetelerin birinci sayfalarının ve gündem sıralamalarının doldurmasına gelmeyen yazılar yazmaya çalışıyorum. Yakına bakmakta ısrar ediyorum. Güncel olduğu tartışılır, vakitsiz yazılar bunlar ayrıca... On yıl önce yazdığım bir yazıyı yarın yayımlayabilirim ve kimse yadırgamaz muhtemelen. Çünkü gelip geçici gündemle, hararetle gündemle ilgili değil, daha ziyade insanın ve hayatın sabitleriyle ilgili meselelere bakıyorum ben. Yapım da böyle biraz... Günümüzde herkesin gözünü uzakta olanlara diktiğini düşünüyorum, yakınında olanları ıskalıyor insanlar. Oysa bizim içinde yaşadığımız hayat o yakın hayat, uzakta ki seyircisi olduğumuz hayat büyük oranda. Elbette orada olan bitenler hakkında malumatımız olmalı ama bütün dikkatimizi oraya verdiğimizde kendi hayatımızda olan biten ve aslında bizimle çok daha doğrudan ilgili ayrıntıları kaçırıyoruz. Kendi hayatımızı ıskalıyoruz büyük ölçüde. Bugün benim gördüğüm manzara bu. Bu sebeple ben insanın ve hayatın yakın planına bakmaya çalışıyorum. Zaten makro gündeme bakan yeterince kalem var, bunlara kendimi eklememin pek de bir anlamı yok. Oysa hayatın bu yakın seyrine ilişkin dikkatler fazlasıyla dağınık... Otuz seneden fazla bir senedir aynı gazetede köşe yazıyorum, okuyanlar da benimsedi artık bu farklı, minimalist çizgiyi. Daha edebî, deneme tadında bir şeyler karalamaya çalışıyorum. Bunu bu kadar uzun süre periyodik bir gerilim içinde yapmanın zorlukları var tabii ama alıştım sanıyorum ben bunlara. Hayatımın bir parçası hâline geldi bu yazılar... Benimle birlikte yaşadılar, büyüdüm, evlendim, baba oldum, emekli oldum, hepsine tanık oldular bu yazılar... Tabii bu yazıları okuyanlar da... Beraber yaşıyoruz âdeta onlarla otuz küsur yıldır...

Emekli oldum demişken; emeklilik okumaya-yazmaya, film seyretmeye daha fazla vakit ayırma imkânı verdi mi... Dolayısıyla neler okuyor, seyrediyorsunuz?

Biraz önce fotoğrafla ilgili söylediğim bir şey vardı, onu genelleyebilirim aslında. İzlerken de, okurken de geniş bir ilgi alanım var. Zaman zaman konjonktürel dalgalanmalar olabiliyor, bazı meselelere, alanlara yoğunlaştığım oluyor ama genel anlamda geniş açılı bakıyorum bu meseleye. Yıllar boyunca edebiyatın dışında çok az şey okudum ama o seçimleri de geniş açılı bir perspektifle yaptım. Daha sonra edebiyatın dışına da çıkmaya başladım. Bir ara dinî-irfani metinlere çok yoğunlaştım, şimdi de belli bir yoğunlukta devam ediyorum bu okumalara. Biraz fizik, biraz psikoloji, biraz felsefe, biraz modern çağ eleştirisi... Bunlar da oluyor okuduklarım arasında... Sinemaya ilgi duyduğum ilk yıllarda çok seçme şansım yoktu, televizyonda önüme çıkan dizi ve filmlerin hepsini izledim neredeyse... 50'lerin, 60'ların siyah beyaz Hollywood filmlerinin ve yine aynı dönemin Yeşilçam filmlerinin arasında izlemediklerim çok azdır. Sonra sinemada, biraz sinematek gösterilerinde dünya sinemasının örneklerini de izleme imkânım oldu. Artık sinemaya gitmiyorum, salonları işgal eden yeni patlamış mısırlı geveze izleyici tipiyle barışık değilim, onlarla birlikte film izleyemiyorum. Şimdilerde daha çok dijital platformlarda ya da internet ortamında film izliyorum. Paramın yettiği büyüklükte bir televizyon aldım, orada sessiz ve kendi hâlimde film izlemeyi seviyorum. Dünyanın her yerinden filmler izliyorum. Eskinin aksine işi ezberciliğe, şablonlara ve efekt kolaycılığına bağlayan, seyircisini aptal yerine koyan yeni Amerikan sinemasına ilgim çok azaldı. Amerikan film endüstrisinin sadece ilgimi, dikkatimi hak ettiğine inandığım filmlerini izliyorum. Sinema dünyada hâlâ söyleyeceği çok şeyi olan bir sanat, dünyanın dört bir tarafında sinema tutkunu yönetmenler harika hikâyeler buluyor, seyredilmeyi çok hak eden filmler yapıyorlar. Film endüstrisindeki büyük yozlaşma dalgalarına rağmen hâlâ nefes alıp veren hikâyeleri var sinemanın. Her kültürden, her coğrafyadan insana ve hayata samimiyetle dokunan incecik filmler çıkıyor. Ne kadarını yakalayabilirsem izliyorum. Emeklilikten önce de böyleydi bu, bundan sonra da çok değişeceğini sanmıyorum. Emeklilikle ilgili daha çok yazmaya dönük bazı beklentilerim var kendimden. Bir süreyi boş geçirip sonra yıllardır yazmayı ihmal ettiğim şeylere daha düzenli biçimde yöneleceğim bir takvim yapmayı umuyorum. Boş geçirmeyi planladığı zamanın sonlarına yaklaştım. İnşallah tembellik etmem, masanın başına otururum.

Tezgâhta neler var?

Önce üçüncü hikâye kitabı üzerinde çalışmayı umuyorum, niyetim bu... Zaten geçen yıl belli bir yere kadar gelmiştim, bunları tamama erdirip yeni bir kitap ortaya çıkarmak istiyorum. Önceki iki kitaptan biraz daha farklı, klasik hikâyeye biraz daha yakın, ama benim anlatım dilimden de uzaklaşmayan, anlatıcısı olan hikâyeler olacak bunlar nasipse. Bu yeni hikâyeye dilini tecrübe etmeyi özellikle istedim, bizim topraklarımıza özgü hikâyeye diline daha yakın

metinler de yazayım istiyorum. Sonra belki parçalı, yarı modern, çağrışımlar üzerinde ilerleyen öykülerime dönerim, belki dönmem, belki ikisini ayrı ayrı sürdürürüm ama belki de başka bir şey yapmam. Tabum, olmazsa olmazım yok bu konuda. Bu kitabı tamamlar mıyım, ona da ya nasip diyorum. Bazen çok heyecanlanıp sayfalarca yazıyorum, bazen heyecanımı yok edecek şeylerle karşılaşıyorum, birkaç ay elimi sürmüyorum. Nasipse, tamama ererse elbette paylaşacağım insanlarla hikâyelerimi. Deneme konusunda elim daha geniş. Biraz oturup üstlerinde çalışsam, bir anda birkaç kitap da çıkarabilirim. Ama yeni kitap ve yayın kültürü hevesimi kırıyor, kitap çıkarmak konusunda eski heyecanları yakalayamıyorum. Metinler için aslı, şiirler, denemeler, hikâyeler, romanlar... Ama şimdilerde bu metinler üzerinde çok yoğunlaşmadığı kanaatindeyim ben. Yazarlar öne çıkıyor. Filancanın son kitabı deniyor ama kitap için üç kelime edilmiyor. Kitaplarla ilgili yazıların büyük bir kısmı sunum gibi, siparişle yazdırılıyor ve çoğu alıntılarla dolu oluyor. Yazarlarla yapılan röportajlar da, yazar dostlar beni bağışlasın, gazozun havasını kaçırıyor. Yazarlar kitaplarla okurlar arasına girmemeli diye düşünüyorum ben. Okurlarına kitapta ne söylediğin, kitabın nasıl okunup nasıl anlaşılması gerektiğini anlatmamalı yazarlar. Benim kanaatim bu... İnsanlar bir kitaptan ne alacaklarını kendileri bulmalı, kitabın imkânlarını azaltmanın manası yok. Bir okuryazarın hiç kastetmediği şeyler çıkarabilir bir kitaptan, onun kastından daha fazlasını da bulabilir hatta. Zuhurata bırakılmalı bu iş... Yoksa çok mekanik bir sürece dönüyor kitabın serüveni. Bunun için zevkini de bir miktar yok ettiğini düşünüyorum ayrıca. Tabii yayın endüstrisi olaya kendi şeklini vermek, her şeyi ticari bir çerçeveye oturtmak istiyor, bu da doğal, işleri bu... Ama yazarların bu döngüden kendilerini biraz korumaları gerekir bana göre... Herkesin kendince fikirleri var tabii, hepsine saygı duyuyorum ama ben de âcizane böyle düşünüyorum. Ve bu yeni kitap kültürü ve yayın ortamına pek de intibak edemiyorum.

Bir süredir çeşitli okuma listeleri yapılıyor. Kolektif bir okuma faaliyetinin sözkonusu olduğu toplantılar yapılıyor. Bunlara nasıl bakıyorsunuz. Siz gençlere kitap tavsiye eder misiniz?

Kitaplarla ilgili pek çok faaliyet var günümüzde, internet üzerinde kitap değerlendirme siteleri, okuma grupları, tam liste kitap önerileri gibi pek çok şey... Bu kitap okumayı tanımlayan süreçler bana kalırsa insanları yanlış etkiliyor. Kitap okuma işi bir performans gibi algılanır oluyor. Bu ay şu kadar kitap okunacak, şu konuda okuma yapılacak, her kitapla ilgili paylaşım yapılacak vesaire... İnsanı kitaplarla baş başa bırakmayan engellerden biri de bu... Kitap okumayı teşvik etmek için kitapları ulaşılabilir bir yerde buldurmak yeterli bana kalırsa... İnsan kitaplara standart ok işaretleriyle değil, kendi ihtiyaçlarıyla, kendine özgü saiklerle, kendi arayışlarının ve yönelişlerinin bir sonucu olarak erişmeli diye düşünüyorum. Her insana uyacak kitap listeleri anlamsız bana göre... Elbette temel birikim için gerekli kitapların haricindeki okumalar için söylüyorum bunu. Kitaplardan söz ettiğim oluyor ama çok nadir, o da

iyi tanıdığım insanlara kitap tavsiye ediyorum. İnsanlar kendi kitaplarını bulmalı, bunun için de aramalı, ezbere, hazır kalıp güzergâhlardan ilerlememeli... Aksi hâlde ayda şu kadar kitap okunur ama yine ezbere etkileşimler dışında bir şey kalmaz o okumalardan geriye. Bugün insanlar paylaşmak için, sosyal itibar kazanmak için, cemiyette yer tutmak için, söz meclislerinin popüler üyesi olabilmek için, kendini çok zevkli, hikmetli, bilgili olarak görüp buna inanabilmek için kitap okuyor daha ziyade. Kitaplar hakkında sağda solda çalakalem yazılan değerlendirmelerden, en sevilen kitap listelerinde yan yana getirilen ama aynı dünyaya ait olmayan kitaplardan, klas bir yazarın yanına rahatlıkla eklenebilen üfürükçü bir yazardan, bu performans okumalarının anlamsızlığı ve faydasızlığı rahatlıkla müşahede edilebiliyor. Bu yüzden ben buradan kitap tavsiye etmeyeyim, okuma listesi vermeyeyim, bunları söylemekle yetineyim.

Peki, sosyal medya hakkında neler söylersiniz?

Sosyal medya konusunda biraz daha konuşursam bana herhâlde “Kafayı sosyal medyayla bozdu!” filan diyecekler. Uzatmadan ana hatlarıyla fikrimi söyleyeyim; sosyal medya bana göre olmasa çok daha iyi olacak bir şey... Kitleler için bağımlılığa dönüşmüş bir yanlış alışkanlık... Ama işte birbirimizden haber alıyoruz, bir şeyler öğreniyoruz, sosyal medya olmasa haberdar olmayacağımız şeylerden haberdar oluyoruz gibi laflara kanıp bu konuda bir uzlaşma içine girmeyeceğim. İnsanları zihinsel olarak ve ahlaki olarak sinsice dönüştürüyor bence sosyal medya... Az kelimeyle ifade zorlaması az kelimeyle düşünme pratiğine dönüşüyor zamanla. Meselelere bakış fevkalade yüzey-selleşiyor, fikir olması gereken şeyler kategorik ve klişe dışavurumlar hâline geliyor. Kimse uzun bir metne sabır gösteremiyor, her şeyi hap gibi yutmak istiyor. Saygı ortadan kalkıyor, normal hayatta yapılmayacak ölçüsüzlükte davranışlar, sözler sosyal medyada rahatlıkla ortama boca edilebiliyor. Tabiatı gereği sosyal medya gerilimleri kıskırtıyor, karşıtlığı teşvik ediyor, önyargıları ve yanlış anlama eğilimlerini yaygınlaştırıyor. Hakareti, nobranlığı, küstahlığı, had bilmezliği, ölçü tanımazlığı teşvik ediyor. Bizim insanlarımız iyimser bir saptamayla günde dört saatlerini çeşitli büyüklükteki bu ekranlar karşısında geçiriyor. Uyku saatlerini, yemekleri, mesai vakitlerini çıkarırsanız size kalan zaman zaten bu kadar bir zaman, o zamanın neredeyse hepsini medya ve sosyal medya yutuyor. Ne zaman yaşayacağız peki, hayatımız akıp gidiyor. Hayatımızın asli seyrinde neler olup bittiğini ne zaman, nasıl fark edeceğiz, insanlığımızın muhasebesini, hayatın muhakemesini ne zaman yapacağız? Bizim inancımızda malayani ile vakit geçirmek men edilmiş bir şey, sosyal medyada malayani olmayan ne var? Biz güzel sözler, şiirler, nasihatler, bilgiler paylaşıyoruz diyenler olabilir. Hayır, paylaşmıyorsunuz, şuradan alıp oraya koyuyor, buradan kopyalayıp buraya yapııştırıyorsunuz. Hazreti Mevlâna'dan alıntı yapan bir kullanıcının iki *tweet* sonra yazdıklarına bir bakın göreceksiniz. Orada dolaşan hiçbir iyi şey içselleşmiyor ama her kötü alışkanlık zihinsel ve davranışsal olarak üstümüze yapışıp kalıyor. İnsanlar sosyal medya faaliyetleriyle değerlerini, zihinsel derinliklerini, insani ölçülerini, basiretlerini

yitiriyor ve bunların farkında olmuyor. “Bu araçlar olmasa gerçek haberlere ulaşamayacağız.” diyenlere de, bunda bir parça gerçek payı olmakla birlikte şunu hatırlatacağım; bu bir mahkûmiyet aslında. Haberdar olma ihtiyacınızı haberin sahih olup olmadığının bilinemediği bir yerden karşılayamazsınız, sizi er geç yanıtacak ve zora düşürecektir. Kendi sahih haber alma kaynaklarınızı geliştirmelisiniz. Bu araçlar taraflı davranıyor ve karanlık sermayenin, güç simsarlarının, zalim yönetimlerin hizmetinde ve istikametinde her türlü manipülasyona açıklar. Neleri sansür ettiklerine bir bakın, bu bile maskelerini düşürmeye yeter! Üstelik bizim sosyal medyada geçirdiğimiz her an, yaptığımız her paylaşım katma değer olarak bu küresel şirketlerin kasasına para sokuyor. O paralarla hangi melanetlerin işlendiği malum... Neyse uzatmayayım; işin özeti şu, sosyal medya bizim hayatımızın bir parçası olacak demekten vazgeçmediğimiz sürece zihin olarak tam bağımsız, özgür, basiretli insanlar olma şansımız olmayacak kanaatime göre, vaktimizi boşa harcamış, önemli meselelerimizi konuşmaya ayırmamız gereken ıvır zıvır mevzularla çarçur etmiş ve birilerinin değirmenine de su taşımış olacağız. Bu asla bizim lehimize işlemeyecek bir süreç, bunu görebilecek miyiz, emin değilim!

Güzel ve kıymetli bir söyleşi oldu. Çok teşekkür ederim.

Eyvallah! Ben teşekkür ederim...